

« zurück blättern vor »

ABSZYT subst. m., ab 1666; auch *abschayt*, *abszejt*, *abszet*, *abszyd*. **1)** ‘Entlassung, Verabschiedung aus dem Dienst, besonders beim Militär; auch übertr.’ – ‘odprawa, zwolnienie ze służby, zwłaszcza wojskowej; też przen.’: 1666 LubJMan 107, SP17 *chorągwie zwiąjáli, ná co są dowodne [...] cudzoziemfkim trybem, zwinionym chorągwiom dáne abfcháyty*. ◦ 1690–1693 Chrośc.Fars. 485, L *Abszyt wziąć*. ◦ (1690–1695) Mitte 18. Jh. PasPam 73r *Kto kolwiek do Polski chce wyniść wolno mu in Gratiam [korzystając z utaskawienia] Radzieiowskiego abszyt y kontentacyą wziąwszy*. ◦ 1787 Polak in Paryżu 466, DOR *Przez trzy lata flintę nosilem; przy końcu tego terminu hrabia (...) abszyt mi wyrobił*. ◦ 1804 GPP 27 4, NOWO *szosta część abszetyowanych od armii rocznie żołnierzy w pierwszym roku po otrzymaniu abszetytu, obowiązana być ma, stawić się w przypadku marszu do swych regimentów*. ◦ 1819 JambJóz 125-6, SJAM *Jeźliby się pokazać śmiać od tego czasu, / Na wieki dać mu abszyt niemiecki z Parnasu*. ◦ [LBel.] (1821) 1962 *Wiad.bruk. 304 Abszytowany żołnierz [...] przybił całą swoją pułkową bibliotekę na drzwiach [...]; był to jego abszyt*. ◦ [arch.] (1882–1886) 1897–1898 *Korzon Wewn.VI 242, DOR [Jasiński] nie otrzymał abszetytu i pozostał przy komendzie pod zwierzchnią władzą G. L. [generała lejtnanta] Mokronoskiego*. – TR, L, SWIL, SW (m.u.), LSP, DOR (daw.). **2)** *dać, dostać abszyt* ‘einen Korb geben oder bekommen’ – ‘dać lub dostać kosza’: 1752 *Družbacka II 74 Mafz Abfzet; bądźże Panem fwoiey woli*. ◦ vor 1861 *SWIL Starat się o pannę, ale dostał abszyt*. ◦ [LBel.] vor 1900 *Orzesz., Sw Byłabym Romulkowi A. dała*. – SWIL, SW. ◊ **Var:** *abschayt* subst. m., [hapax] 1666 LubJMan 107, SP17; *abszejt* subst. m., †1696 Pot., Sw ◦ [LBel.] 1804 GPP 27 4, Nowo – nur Sw (stp.); *abszet* subst. m., [hapax] 1752 *Družbacka II 74; abszyd* subst. m., vor 1900 *Orzesz., Sw* – nur Sw; *abszyt* subst. m., (1690–1695) Mitte 18. Jh. PasPam 73r ◦ [arch.] (1882–1886) 1897–1898 *Korzon Wewn.VI 242, DOR* – TR, L, SWIL, SW (m.u.), LSP, DOR. ◊ **Etym: 1)** frühnhd. *abscheid* subst. m., ‘Trennung vom Amt; Förmlichkeit beim Weggang, Urlaub’, GÖT. **2)** nhd. *Abschied* subst. m., ‘Verabschiedung aus dem Dienst’, GRI. **3)** nhd. *Abscheid* subst. m., ‘Entlassung eines Soldaten (frühere Form zu Abschied)’, GRI. ◊ **Konk:** *dać (od-)kosza* subst. m., bel. seit †1921, DOR, zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 2; *dymisja* subst. f., bel. seit (†1856) 1858, DOR, zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1. ◊ **Der:** *abszejtować* v. imp./pf., [hapax] 1730–1731 SapADiar 78, SP17; *abszetować* v. imp./pf., [hapax] 1735–1736 GazPol 6, SP17; *abszytować (się)* v. imp./pf., 1796 *Wielądko 32*, zuerst geb. L; *abszytowy* adj., zuerst geb. L. ❖ Ein Ausdruck des militärischen Wortschatzes der ausländischen Regimenter im polnischen Dienst, d. h. von deutschen

Berufssoldaten (Söldnern) übernommen, vgl. den Beleg von 1668 mit deutscher Rechtschreibung des Wortes. Nach GLOGER erst in der ersten Hälfte des 18. Jh. (Wettinerzeit – *czasy saskie*) verbreitet. Spätestens Mitte des 18. Jhs. wird das Wort an die neuere deutsche Form angeglichen und seit TROTZ nur so gebucht. Die mit *abszyt* verwendeten Verben *dać* ‘geben’ (1668ff), *wziąć* ‘nehmen’ (1690ff), *dostać*, *otrzymać* ‘erhalten’ (1861ff, aber wohl älter; 1898 Korzon Wewn., DOR bezieht sich auf das Ende des 18. Jhs.) übersetzen jeweils die deutsche Entsprechung. In der übertragenen Bedeutung existiert das Wort noch Ende des 19. Jhs. (s.o.); sonst ist es wohl um die Mitte des 19. Jhs. ausgestorben (vgl. SW).

« zurück blättern vor »